

Karolina Pszczoła

ODPUKAĆ W NIEMALOWANE,

czyli

w praktyce

Podręcznik do nauki języka polskiego
Perspektywa kulturowa

POZIOM ZAAWANSOWANY

Karolina Pszczoła

“

ODPUKAĆ
W NIEMALOWANE,
CZYLI POLSKA
W PRAKTYCE

”

**PODRĘCZNIK JĘZYKA POLSKIEGO
Z PERSPEKTYWY KULTUROWEJ**
(poziom zaawansowany)

Spis treści

Wstęp	5
-------	---

CZĘŚĆ I.

KODY KULTUROWE I (RE)SENTYMENTY	7
---------------------------------	---

Mit jednorodności – wygodne uproszczenie	8
Klucz	17
Między Wschodem a Zachodem. O aspiracjach i kompleksach	19
Klucz	27
Folwark w głowie (o tym, kto tu jest panem i dlaczego serial 1670 to nie żart)	29
Klucz	38
Polskie serce romantyczne	40
Klucz	49
Jak trwoga, to do Boga. Rola kościoła w życiu Polaków	51
Klucz	61
Dawniej to było... – czyli Polaków tęsknota za PRL-em	62
Klucz	70

CZĘŚĆ II.

POLSKA CODZIENNOŚĆ, KTÓRA ZASKAKUJE	72
-------------------------------------	----

Buty na wycieraczce. Najdziwniejsze zwyczaje i przesady	73
Klucz	81
Mistrzostwa świata w narzekaniu	82
Klucz	91
Pani w okienku. O urzędach, procedurach i... teczках	93
Klucz	101
Czy czas po polsku pędzi?	103
Klucz	110
Plażing, smażing, parawaning. Jak odpoczywają Polacy?	112
Klucz	121
Betonowy krajobraz	123
Klucz	131
Rytuały pamięci: Wszystkich Świętych & Dziadów	133
Klucz	141

CZĘŚĆ III.

POLAK W FORMIE (NORMIE)? 143

Pracownicy kontra Janusze biznesu	144
Klucz	154
Z prawem w zgodzie czy na bakier?	156
Klucz	164
Polskie ciało – terytorium norm, sporów i granic	166
Klucz	175
Amol czy aspirynka, czyli Polak w kolejce po zdrowie	177
Klucz	186
Polak na kozetce	188
Klucz	197
Genetyczny obraz Polaka	199
Klucz	210

CZĘŚĆ IV.

W POLSKIM DOMU, W POLSKIEJ RODZINIE 212

Miłość po polsku. Jak randkujemy, flirtujemy i jak się pobieramy	213
Klucz	224
„Zastaw się, a postaw się”. O imprezach po polsku	226
Klucz	235
Nie ma cwaniaka nad Warszawiaka. Stereotypy o Polsce i Polakach	237
Klucz	246
Polska emigracyjna – serce w kraju, życie za granicą	248
Klucz	258

CZĘŚĆ V.

POLSKA W AKCJI (NAUKA, KULTURA, ROZRYWKA) 259

Wynalazki, o których mało kto wie	260
Klucz	269
Dlaczego Słowacki wzbudza w nas zachwyt i miłość?	271
Klucz	280
W kinie w Lublinie, czyli krótka historia polskiego filmu	282
Klucz	290
Przychodzi baba do lekarza – co śmieszy i żenuje Polaków	292
Klucz	301
Nie tylko bigos. Kulinarna podróż po Polsce	303
Klucz	314
Może byśmy coś poszpuncili – czyli myśli o języku polskim	316
Klucz	327

Nie ma cwaniaka nad Warszawiaka. Stereotypy o Polsce i Polakach

Powód powstawania stereotypów jest **w gruncie rzeczy** bardzo prosty. Nasz mózg nie jest **skory do przetwarzania** setek tysięcy informacji, które otrzymuje każdego dnia. Tworzy systemy, odrzuca niektóre informacje, inne porządkuje i szufladkuje, inaczej nie byłby w stanie odnaleźć się w tym **gąszczu** i odpowiedzieć na proste pytanie: „A po co ja tu w ogóle przyszedłam...?”. Proste **skrótowe myślowe** oparte na **dychotomii** my – oni / swój – obcy pomagają nam poruszać się względnie bezpiecznie w otaczającym nas świecie. Podpowiadają, komu możemy ufać, a od kogo lepiej **trzymać się z daleka**. Czy chcemy, czy nie, wszyscy (choć nie wszyscy tak samo często) im ulegamy. Zamiast **demonizować**, przyjrzyjmy się dziś popularnym stereotypom dotyczącym Polaków – tych **skleconym** przez mieszkańców innych państwa, a także tym, które **uwiliśmy** sami dla siebie.

O nas bez nas

„Polska? Tam u was to jest strasznie zimno!”, to jedna z pierwszych opinii, jakie usłyszałam na temat Polski od znajomego obywatela Izraela. W świadomości przeciętnego mieszkańca naszego **globu** pogoda i krajobraz panujący w Polsce rysują się **iście...** arktycznie. Gdyby jakiś zagraniczny artysta miał „z **mar-szu**” namalować pejzaż naszego kraju, byłby on przepelniony śniegiem, a do jego klasycznych elementów należałby Polak w wielkim i ciężkim kożuchu oraz futrzanej czapce. Tuż obok przechadzałby się (biały?) niedźwiedź. I taka wizja Polski nie powinna tak bardzo dziwić, z perspektywy większości państwa nieeu-ropejskich nasz kraj leży... na dalekiej północy, a od najzimniejszych krańców ziemi dzieli go zaledwie milimetry na mapie. Niektórzy, ci nieco bardziej **wyedukowani** geograficznie, użyć mogliby określenia „gdzieś na wschodzie”, co – choć zgodne z prawdą – dla przeciętnego Polaka brzmi prawie jak **obelga**. Tęsknimy bowiem za „zachodem” i **pretendujemy do miana** Europy Środkowej.

Popularny w wielu zachodnioeuropejskich krajach, szczególnie w Niemczech stereotyp, że Polak kradnie, nie wziął się, niestety, znikąd. **W dobre** pustych półek PRL-u poszanowanie czyjejś własności nie było naszą najmocniejszą stroną, a auta sprowadzane „z Niemiec” w latach 90. i na początku pierwszej dekady XXI wieku nie zawsze pochodziły z uczciwej transakcji. „Przyjeżdż do Polski, Twój samochód już tam jest” to żart, który często można było usłyszeć za Odrą. Zła sława ciągnęła się za nami dziesięciolecia i dopiero po wejściu do UE zaczęliśmy zyskiwać nowe „łatki”. Po 2004 roku zasłynęliśmy jako... **tania siła robocza** i niejednokrotnie rozpisywała się o Polakach brytyjska, holenderska czy niemiecka praca, jako o tych, którzy „psują rynek” i zaniżają pensje, bądź też tych zabierających zasiłki i świadczenia socjalne obywatelom. Jak **krzywdzące** są takie stereotypy dla migrantów, wiedzą tylko ci, którzy sami wyjechali „za chlebem”.

Wódkę pijemy w szklance. Najlepiej od razu do śniadania, zagryzając ją kiszonym ogórkiem. I o ile miłość do małosolnych, kwaszonych i korniszonów wypełnia serce niejednego **rodaka**, o tyle nie jest to nasza **pokazowa**, narodowa potrawa, a chęć do spożywania nie tylko wódki, ale i lżejszych **trunków**, maleje z roku na rok. Jesteśmy smutni i narzekający. Internetowy mem przedstawiający „smiles in Polish”, czyli człowieka z obojętną lub nawet niezadowoloną miną zrobił nie tak dawno **furorę** w sieci. Czy naprawdę jesteśmy krajem **ponuraków**? A może jesteśmy po prostu powściągliwi, oszczędzamy uśmiechy na specjalne okazje i nie lubimy **szczerzyć** się bez powodu?

Sami o sobie

Jednym z najstarszych wyrażen, popularnym zarówno w XVI wieku, jak i dziś, którym charakteryzowaliśmy sami siebie (a konkretnie robili to nasi poeci) jest „Mądry Polak po szkodzie”. Z popularnego powiedzenia o mądrości Polaków **drwił** zaś Jan Kochanowski, pisząc: „Nową przypowieść Polak sobie kupi, / Że i przed szkodą, i po szkodzie głupi”, sugerując, iż nie **wyciągamy wniosków** nawet po popełnieniu błędów. Inny poeta, tym razem romantyk, Cyprian Kamil Norwid, diagnozował: „Jesteśmy żadnym społeczeństwem. Jesteśmy wielkim narodem”, sugerując, że Polacy potrafią dokonywać rzeczy wielkich i heroicznych jako wspólnota duchowa, ale kompletnie nie radzą sobie z prozą życia, organizacją i współpracą na poziomie obywatelskim. Ukute zaś w erze PRL-u powiedzenie „Polak potrafi” służyć miało jako propaganda komunistycznego sukcesu, dziś używamy go jednak z uznaniem albo z **przymrużeniem oka**, odnosząc się do umiejętności kombinowania, pomysłowości i zaradności Polaków w codziennych sytuacjach.

Osobny rozdział stereotypów to te regionalne. Każdy Polak wie, że nie ma **cwaniaka** nad Warszawianka, co oznacza, że nikt nie jest w stanie go **przechytrzyć**. Mieszkańcy stolicy znani są również jako najgorsi kierowcy, ale czego innego można by się spodziewać po hipsterach czy krawacıarzach, jak nazywa się po prostu pracowników biur, którzy nie znają się na życiu „normalnych” ludzi.

Nie mniej znani od stoliczan są mieszkańcy miasta królewskiego (jako sami sobie mówią), to znaczy Krakowianie, którzy **zyskali rozgłos** jako najwięksi w kraju **centusie**. Podejrzanie o przesadną oszczędność, czy też mówiąc wprost skąpstwo, pochodzi z czasów austro-węgierskich i mogło wynikać ze zwyczajnej biedy, kiedy to Królestwo Galicji i Lodomerii przezywano Królestwem Golicii i Głodomerii. W fantazji wielu **krajan** Kraków to również miasto artystów pijących kawę w jednej z setek klimatycznych kawiarni lub też spacerujących po Plantach w finezyjnie zarzuconym na szyję szalu.

Z pieniędzmi, a dokładnie z liczeniem monet zdobytych na naciąganiu turystów, kojarzą się Zakopiaczy, którzy uchodzą za pazernych naciągaczy. Skąpi, według „ludowej mądrości”, bywają także Poznaniacy, choć im nie można odmówić ponadto zamiłowania do niemieckiego ordnungu. Gwara poznańska jest jedną z najbardziej rozpoznawalnych. Ba! Poznaniacy nie jedzą nawet ziemniaków jak reszta Polski, tylko... pyry. Nad „polskością” Ślązaków zastanawiał się niejeden samozwańczy filozof, a górnicza stolica – Sosnowiec – od dawna jest obiektem żartów, jako miejsce, gdzie diabeł mówi dobranoc.

Takich przykładów można by mnożyć. Polska to prawdziwa mozaika charakterów, akcentów i przyzwyczajen – a każdy region ma swoje „grzeszki” i swoje powody do dumy. Stereotypy bywają zabawne, dopóki traktujemy je z przymrużeniem oka, a nie jak gotową prawdę o ludziach. Bo w końcu to, co dla jednego jest „skąpstwem”, dla drugiego może być zaradnością, a „ponurość” okaże się po prostu zdrowym dystansem do świata. Może właśnie ta różnorodność, podszyta autoironią i odrobiną złośliwego humoru, najlepiej pokazuje, kim jesteśmy – narodem, który potrafi śmiać się z siebie.

ĆWICZENIE 1.**Odpowiedz na pytania pełnymi zdaniami.**

1. Dlaczego, zdaniem autora, stereotypy są naturalnym mechanizmem działania ludzkiego umysłu?
2. Jakie zagraniczne wyobrażenia o Polsce i Polakach autor uznaje za szczególnie uproszczone lub krzywdzące?
3. W jaki sposób autor pokazuje, że stereotypy mają swoje historyczne źródła?
4. Jaką rolę w tekście odgrywają przykłady regionalnych stereotypów?
5. Jakie stanowisko wobec stereotypów zajmuje autor w zakończeniu tekstu?

ĆWICZENIE 2.**Zaznacz poprawną odpowiedź: Prawda / Fałsz / Nie wynika z tekstu (P, F lub NW).**

Zdanie	P	F	NW
1. Autor sugeruje, że selekcja informacji przez ludzki mózg wynika z jego naturalnej skłonności do optymalizacji wysiłku.			
2. Wizja Polski jako krainy wiecznej zimy jest dla przeciętnego mieszkańca globu tak silna, że zniechęca go do odwiedzenia tego kraju.			
3. Większość Polaków z entuzjazmem przyjmuje określenie ich kraju jako „państwa wschodniego”.			
4. Stereotyp o Polakach jako złodziejach samochodów był w dużej mierze efektem realiów gospodarczych panujących w czasach PRL-u.			
5. Po 2004 roku wizerunek Polaka w Europie Zachodniej ewoluował w kierunku pozytywnym.			
6. Hasło „Polak potrafi” w dzisiejszej polszczyźnie straciło swój propagandowy wydźwięk na rzecz autoironii.			
7. Nazwa „Golicja i Głodomeria” była oficjalną, łacińską nazwą regionu krakowskiego w czasach zaboru austriackiego.			
8. Autor stoi na stanowisku, że brak uśmiechu na twarzach Polaków jest formą świadomej strategii komunikacyjnej.			

ĆWICZENIE 3.

Uzupełnij zdania słowami z ramki w odpowiedniej formie. Trzy słowa są zbędne.

gąszcz • skrót myślowy • demonizować • sklecony • pretendować • krzywdzący • pokazowy • furora
• ponurak • szczerzyć • rozgłos • przezywanie • samozwańczy

1. Nie powinieneś tak bardzo _____ gier komputerowych; mają one też walory edukacyjne.
2. W tym _____ przepisów prawnych trudno jest znaleźć jednoznaczną odpowiedź.
3. Adam nie cofnie się przed niczym, żeby zyskać _____, nieważne co o nim mówią, byle mówili.
4. Sugestia, że Polacy nie potrafią pracować w grupie, jest dla nas niezwykle _____.
5. To urządzenie zostało _____ z kilku przypadkowych części znalezionych w garażu.
6. Nowy model telefonu zrobił prawdziwą _____ na targach technologicznych w Azji.
7. Polska od lat _____ do miana lidera gospodarczego w Europie Środkowej.
8. Nie bierz tego do siebie, on nie jest _____; po prostu ma dziś gorszy dzień.
9. Ten _____ ekspert od wszystkiego znów zabrał głos w sprawie, o której nie ma pojęcia.
10. Prezentowany na targach egzemplarz nowego modelu samochodu ma wyłącznie charakter _____, prace nad nim nadal trwają.

ĆWICZENIE 4.

Przekształć zdania, używając słowa w nawiasie, tak aby zachowały sens oryginału.

1. On nie jest osobą, która chętnie pomaga innym w potrzebie, niestety nie można na niego liczyć. (SKORY)

2. Nienawidzę, gdy ludzie oceniają mnie powierzchownie i od razu przypisują do konkretnych grup, nie próbując mnie wcześniej poznać. (SZUFLADKOWAĆ)

3. Moja sąsiadka ma ogromną pasję do uprawy rzadkich gatunków róż w swoim ogrodzie. (**ZAMIŁOWANIE**)

4. Radzę ci unikać kontaktów z tym nieuczciwym deweloperem, oszukał już dziesiątki osób. (**TRZYMAĆ SIĘ**)

5. Jego słowa były tak obraźliwe, że poczułem się głęboko dotknięty. (**OBELGA**)

6. Często używamy uproszczeń, by szybciej ocenić nową sytuację, bywa to jednak opłakane w skutkach. (**SKRÓT**)

7. Ten artysta stał się bardzo popularny dzięki swoim kontrowersyjnym obrazom. (**ROZGŁOS**)

8. Przez wieki budowaliśmy tę tradycję, a teraz ktoś chce ją zniszczyć. (**KSZTAŁTOWANA**)

9. Wszyscy śmiali się z jego naiwności, co sprawiło mu wielką przykrość. (**DRWIĆ**)

10. Jeśli spojrzeć na ten problem z punktu widzenia młodego pokolenia, cała sytuacja wygląda zupełnie inaczej. (**PERSPEKTYWA**)

ĆWICZENIE 5.

Zamień poniższe zwroty na ich oficjalne, urzędowe lub akademickie odpowiedniki.

1. Szczerzyć się do kogoś → _____
2. Naciągać kogoś → _____
3. Sklecić coś → _____
4. Robić furorę → _____
5. Krawaciarz → _____
6. Cwaniak → _____
7. Robić coś z marszu → _____
8. Przypiąć komuś łatkę → _____

ĆWICZENIE 6.

Dopasuj wyrażenie idiomatyczne zawierające nazwy mieszkańców państw, narodowości i wyznania do definicji.

1. Udawać Greka	A. Działać z niezwykłą precyzją, punktualnością i niezawodnością.
2. Siedzieć jak na tureckim kazaniu	B. Sytuacja pełna chaosu, w której nie wiadomo, o co chodzi.
3. Wyjść po angielsku	C. Drobną pomyłką polegającą na przypadkowej zamianie kolejności liter lub cyfr.
4. Raz na ruski rok	D. Wykonywanie zadań w sposób bardzo zorganizowany, systematyczny i uporządkowany.
5. Czeski błąd	E. Poczucie bycia w bezpiecznym miejscu, gdzie nic złego nam nie grozi.
6. Czeski film	F. Znalezienie się w roli słuchacza treści, które są dla nas kompletnie niezrozumiałe.
7. Francuski piesek	G. Forma protestu polegająca na paraliżująco powolnym i przesadnie dokładnym wykonywaniu pracy.
8. Angielska pogoda	J. Bardzo rzadko, sporadycznie.
9. Szwedzki stół	K. Aura kojarzona z brakiem słońca, opadami deszczu i dużą wilgotnością.
10. Strajk włoski	L. Specyficzny typ dowcipu, często oparty na ironii i dystansie.

11. Chodzić jak w szwajcarskim zegarku	M. Opuścić spotkanie potajemnie, bez pożegnania się z gospodarzami.
12. Jak w szwajcarskim banku	N. Cechowanie się nadmierną delikatnością, wybrednością i kapryśnością.
13. Niemiecki porządek	O. Sposób podawania jedzenia, gdzie wszystkie dania są wystawione do samodzielnego wyboru.
14. Humor angielski	P. Pozorne robienie wrażenia, że się czegoś nie rozumie, by uniknąć kłopotów.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.

ĆWICZENIE 7.

Uzupełnij zdania, korzystając z wyrażen z poprzedniego ćwiczenia.

1. Na wykładzie z fizyki kwantowej zupełnie nic nie rozumiałem i przez dwie godziny czułem się, jakbym _____.
2. Kiedy zapytałem Marka o to, kto zbił wazon, zaczął _____, twierdząc, że w ogóle nie było go wtedy w pokoju.
3. Nasz nowy dział logistyki pracuje bez żadnych zastrzeżeń – wszystko w końcu _____.
4. Przepraszam za pomyłkę w dacie spotkania, to zwykły _____ – po prostu przestawiłem dwie ostatnie cyfry.
5. Nie licz na to, że często będziemy chodzić do opery; mój mąż zgadza się na takie wyjście może _____.
6. Przyjęcie było tak drętwe, że Anna postanowiła _____, żeby uniknąć długich pożegnań z gospodarzami.
7. Moja siostrzenica to straszny _____; nie zje niczego, co nie jest ekologiczne i idealnie podane na talerzu.
8. Urzędnicy ogłosili _____, co oznacza, że każda sprawa jest teraz sprawdzana tak drobiazgowo, że kolejki są gigantyczne.
9. Od tygodnia ciągle pada deszcz i panuje gęsta mgła – mamy w tym roku wyjątkowo _____.
10. W tym projekcie nikt nic nie wie, nikt za nic nie odpowiada i panuje totalny chaos – po prostu _____.

ĆWICZENIE 8.**Wybierz słowo, które NIE pasuje.**

1. Stereotyp: krzywdzący / powszechny / rodowity / utrwalony
2. Opinia: pochlebna / pejoratywna / rzetelna / kardynalna
3. Wizerunek: ocieplać / kreować / psuć / powściągać
4. Pytanie: wścibskie / retoryczne / rzekome / kłopotliwe
5. Zaufanie: nadużyć / darzyć / wzbudzać / spinać
6. Relacja: merytoryczna / zażyła / napięta / toksyczna
7. Spokój: święcić / mącić / zachować / mieć
8. Dyskusja: zażarta / merytoryczna / jałowa / wścibska
9. Błąd: czeski / polski / kardynalny / umyślny
10. Rynek: psuć / nasycać / zdominować / oszczędzać
11. Konflikt: zażegnać / wywołać / mącić / zaostrzyć
12. Argument: wylewny / koronny / zbity / rzeczowy

ĆWICZENIE 9.**Uzupełnij tekst, wybierając jedno, najlepiej pasujące słowo z czterech możliwości (a, b, c, d).**

Po 2004 roku niekwestionowanym symbolem polskiej emigracji zarobkowej stał się słynny „polski hydraulik”. Ta fikcyjna postać, powołana do życia na potrzeby kampanii promocyjnej, (1) _____ do miana ikony przemian zachodzących na europejskim rynku pracy. Warto pamiętać, że początkowo określenie to miało wydźwięk jednoznacznie (2) _____ i służyło przede wszystkim podsycaniu lęku przed niekontrolowanym napływem taniej siły roboczej ze Wschodu. Rzeczywistość jednak dość brutalnie zweryfikowała te obawy. Okazało się bowiem, że polscy specjaliści, dzięki swojej sumienności i wysokim kwalifikacjom, skutecznie przełamali zakorzenione w świadomości zachodnich społeczeństw (3) _____. Ciężką i uczciwą pracą nasi rodacy w krótkim czasie (4) _____ sobie doskonałą opinię u zagranicznych kontrahentów. Sukces ten pozwolił ostatecznie (5) _____ wiele krzywdzących mitów, które narastały przez dziesięciolecia izolacji Polski od reszty kontynentu. Zamiast nadal (6) _____ w archaicznych schematach myślowych, Brytyjczycy, Niemcy czy Francuzi zaczęli dostrzegać w Polakach solidnych partnerów biznesowych. W nowej rzeczywistości szczególnie ceniona stała się polska (7) _____, rozumiana jako unikalna umiejętność znajdowania kreatywnych rozwiązań w sytuacjach pozornie bez wyjścia. Obecnie sukcesy polskich przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych świadczą o coraz wyższej (8) _____ naszych usług, które przestały być kojarzone jedynie z niską ceną. To zjawisko dobitnie pokazuje, że etos pracy oraz profesjonalizm mają fundamentalny wpływ na zbiorowy (9) _____ całego narodu w oczach opinii publicznej. Można zatem z pełnym przekonaniem stwierdzić, że postać hydraulika, choć zrodzona z ironii, stała się z czasem swoistym (10) _____ nowej, profesjonalnej i pewnej siebie Polski w zjednoczonej Europie.

1. a) dążyła	b) aspirowała	c) pretendowała	d) zmierzała
2. a) pejoratywny	b) lekceważący	c) ponury	d) wrogi
3. a) podejrzenia	b) uprzedzenia	c) domysły	d) przeczucia

4. a) wypracowali	b) zyskali	c) nabyli	d) otrzymali
5. a) obalić	b) stłumić	c) zniszczyć	d) zlikwidować
6. a) przebywać	b) osiadać	c) tkwić	d) grzęznąć
7. a) chytrłość	b) zaradność	c) przebiegłość	d) zręczność
8. a) renomie	b) popularności	c) sławie	d) znajomości
9. a) mniemanie	b) widok	c) wizerunek	d) opinię
10. a) rzecznikiem	b) patronem	c) modelem	d) ambasadorem

ĆWICZENIE 10.**Dyskusja.**

1. Czy stereotypy bardziej pomagają, czy szkodzą w codziennym życiu?
2. Czy znasz inne niż wymienione w tekście stereotypy o Polsce i Polakach? Jak mają się one do rzeczywistości?
3. Czy można mieć dystans do stereotypów, a jednocześnie czuć się nimi dotkniętym?

ĆWICZENIE 11.**Napisz tekst na podany temat.**

„Stereotyp to skrót myślowy, który mówi więcej o tym, kto go używa, niż o tym, kogo dotyczy”. Odnieś się do tekstu oraz własnych obserwacji.

ĆWICZENIE 12.**Zadanie międzykulturowe / projektowe. Projekt: „Stereotypy pod lupą”.**

Przygotuj krótką prezentację lub wypowiedź na temat popularnych w twoim kraju stereotypów. Czy dotyczą one innych państw, czy są lokalne? Wyjaśnij jego możliwe źródła historyczne lub kulturowe.

Klucz

Ćwiczenie 1.

💡 Odpowiedzi są modelowe/przykładowe.

1. Ponieważ ludzki mózg dąży do ekonomii poznawczej – nie jest skory do przetwarzania nadmiaru informacji, więc tworzy skróty myślowe (systemy, szufladkowanie), by bezpiecznie i szybciej poruszać się w świecie (podział swój – obcy).
2. Polska jako kraj arktyczny (wieczny śnieg, niedźwiedzie), Polak jako złodziej samochodów (niemiecki żart), Polacy jako tania siła robocza „psująca rynek” i zabierająca zasiłki, obraz Polaka-ponuraka (*smiles in Polish*).
3. Autor wspomina o czasach zaborów (nędza w Golicji), dobie PRL-u (puste półki i brak poszanowania własności), wejściu do UE w 2004 roku oraz literaturze staropolskiej (Rej, Kochanowski).
4. Pokazują one, że Polska to mozaika charakterów; służą oswajeniu wad poprzez humor i autoironię (np. skąpstwo Krakowa czy cwaniactwo Warszawy).
5. Autor zachęca do dystansu i traktowania stereotypów „z przymrużeniem oka”. Uważa, że różnorodność i umiejętność śmiania się z siebie są naszą siłą.

Ćwiczenie 2.

1. P
2. NW (Tekst mówi, że taka wizja istnieje, ale nie wspomina o statystykach turystycznych).
3. F
4. P
5. F
6. P
7. F
8. P

Ćwiczenie 3.

1. demonizować
2. gąszczu
3. rozgłos
4. krzywdząca
5. sklecone
6. furorę

7. pretenduje
8. ponurakiem
9. samozwańczy
10. pokazowy

Zbędne: skrót myślowy, przezywanie, szczerzyć

Ćwiczenie 4.

1. On nie jest skory do pomocy innym w potrzebie, niestety nie można na niego liczyć.
2. Nienawidzę, gdy ludzie oceniają mnie powierzchownie i szufladkują, nie próbując mnie wcześniej poznać.
3. Moja sąsiadka ma ogromne zamiłowanie do uprawy rzadkich gatunków róż w swoim ogrodzie.
4. Radzę ci trzymać się z dala od tego nieuczciwego dewelopera, oszukał już dziesiątki osób.
5. Jego słowa brzmiały jak obelga (były obelgą), przez co poczułem się głęboko dotknięty.
6. Często używamy skrótów myślowych, by szybciej ocenić nową sytuację, bywa to jednak opłakane w skutkach.
7. Ten artysta zyskał rozgłos dzięki swoim kontrowersyjnym obrazom.
8. Ta tradycja była kształtowana przez wieki, a teraz ktoś chce ją zniszczyć.
9. Wszyscy drwili z jego naiwności, co sprawiło mu przykrość.
10. Jeśli spojrzeć na ten problem z perspektywy młodego pokolenia, cała sytuacja wygląda zupełnie inaczej.

Ćwiczenie 5.

1. Szczerzyć się – uśmiechać się (szeroko / nieszczerze / szyderczo)
2. Naciągać kogoś – dokonywać wyłudzeń / manipulować kimś finansowo
3. Sklecić coś – naprędce przygotować / sporządzić / zestawić
4. Robić furorę – zyskiwać ogromną popularność / odnosić sukces
5. Krawaciarz – pracownik biurowy / urzędnik
6. Cwaniak – osoba przebiegła / osoba sprytna / manipulator
7. Z marszu – bezzwłocznie / bez uprzedniego przygotowania
8. Przypiąć łatkę – etykietować / napiętnować / stygmatyzować

Ćwiczenie 6.

1-P, 2-F, 3-M, 4-J, 5-C, 6-B, 7-N, 8-K, 9-O, 10-G, 11-A,
12-E, 13-D, 14-L

Ćwiczenie 7.

1. siedział jak na tureckim kazaniu
2. udawać Greka
3. chodzi jak w szwajcarskim zegarku
4. czeski błąd
5. raz na ruski rok
6. wyjść po angielsku
7. francuski piesek
8. strajk włoski
9. angielską pogodę
10. czeski film

Ćwiczenie 8.

1. rodowity
2. kardynałna
3. powściągać
4. rzekome
5. spinać
6. merytoryczna
7. święcić
8. wścibska
9. polski
10. oszczędzać
11. mącić
12. wylewny

Ćwiczenie 9.

1-c, 2-a, 3-b, 4-a, 5-a, 6-c, 7-b, 8-a, 9-c, 10-d